

Europa och Atlantpakten

Berlinmötets fiasko i de centrala punkterna var sannolikt förutsett av alla personer med någon utrikespolitisk kunskap och omdömesförmåga. Politikerna kunde inte rimligen på förhand ge uttryck åt sin pessimism, men de möttes i själva verket snarare för att protokollera misslyckandet än i hopp om att på någon punkt av vikt komma till en uppgörelse; som vanligt räknade man väl på vartdera hållet med möjligheten att hemföra en eller annan propagandistisk seger. Västmakternas huvudkrav, fria val i Östtyskland, var reellt en begäran om tysk enhet på demokratisk grund och därmed hela Tysklands anslutning till Västerås försvarsgemenskap. En rysk eftergift på den punkten vore alltså att lämna tillbaka ett stort erövrat område för att detta område skulle bli en förstärkning för motståndaren. Ingen kunde vänta sig ett sådant återtag, en sådan kapitulation, med dess för Rysslands ställning gentemot raden av kuvade och bittra satellitstater katastrofala följder. För ryssarna har det gällt att genom en serie luftkonstruktioner så långt möjligt överskylda vägran att låta Östtyskland officiellt ge uttryck åt den demokratiska och västorierade opinion som alla vet existerar.

Det senaste projektet i den genren är förslaget till Europapakt. Europa skulle bilda en försvarsgemenskap med plikt till ömsesidigt bistånd. Ryssland skulle, om man vill se saken mera konkret, hjälpa Frankrike, Danmark och Norge mot angrepp från USA; dessa stater skulle å andra sidan hjälpa Ryssland om det angreps av det kommunistiska Kina. En grövre imitation av sagan om Rödluvan är det svårt att föreställa sig. Den stat som man är rädd för som man sammanlutit sig mot, skulle plötsligt förvandlas till vännen och räddaren, till beskyddare mot den stat vilken det försvagade Västeuropa ser som sitt enda fasta värn.

Ryssarna kan naturligtvis inte inbilla sig att planen gör

intryck på någon av väststaterna. Den har väl framlagts med tanke på propagandan inom det ryska blocket, kanske också med förhoppningen att den av kommunisterna i de fria länderna skall kunna utnyttjas bland medlöpare, tredjeståndpunktare och okunnigt och tanklöst folk över huvud. Förvånande är att ryssarna inte som en lockelse viftat med Tysklands enande i händelse förslaget antas; det borde, tycker man, Moskva ha kunnat kosta på sig, då hela förslaget ändå bara är ett agitationsnummer.

Den amerikanske delegaten har självfallet förklarat att USA inte vill ta någon direkt position till förslaget; Europa måste bestämma för sig självt. Dulles erinrade dock om hur det gått för andra stater som slutit vänskapspakter med Ryssland; dylika pakter med Estland, Lettland och Litauen år 1939 förklarades av kommunismen i hela världen vara en garanti för dessa staters frihet, men det dröjde knappast mer än ett år förrän staterna uppslukades. De brittiska och franska utrikesministrarna lämnade omedelbart avböjande svar. "Den europeiska säkerheten kan inte existera utan deltagande och samarbete av Storbritannien och Förenta staterna", yttrade Bidault. Molotovs plan "tycks konstruerad

med syfte att bryta sönder Atlantpakten och köra ut de amerikanska trupperna ur Europa. För Storbritannien är emellertid Atlantpakten grundvalen för dess politik, och vi kan inte uppge den", svarade Eden.

Det mest intressanta och väsentliga i läget är att Atlantpakten, bekämpad och kritiserad på många håll, och alldeles särskilt i Sverige, efter fem år framstår som den oundärliga grundvalen för demokratiernas utrikespolitik. När tanken att USA skulle dra sig tillbaka från Europa verkligen kommer under debatt, om också blott som den mest avlägsna möjlighet, lär nästan alla bli klara på vilka fruktansvärda konsekvenser ett sådant steg kunde medföra. Vågar våra svenska kritiker av pakten i detta ögonblick påstå att Eden och Bidault har fel, att det vore bra för Europa och Sverige om demokratiernas sammanslutning ersattes av något slags Europaplan? Knappast, var och en är medveten om att den ryska Europaplanen innebär att hela Västeuropa närmar sig satelliternas underkastelse och att en västeuropeisk sammanslutning utan USA blir för svag för att värja sig mot kommunistblocket. I sista hand beror denna hållning på att förtroendet till USA är stort, medan misstron mot Ryssland är nästan obegränsad; även de som för att försvara den svenska isolationsismen gnäller på Atlantpakten är medvetna om den saken. För Ryssland är denna pakt det mest förhatliga som hänt efter kriget, en spärr mot aggressionen som man med alla metoder vill upphäva eller försvaga. Det är det bästa beviset för naktens värde.